

היסטוריה לעולים חדשים

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

יש לענות על שאלה אחת מן הפרק השני – חובה	–	(34×1)	–	34 נקודות
יש לבחור בשניים מן הפרקים: הראשון, השלישי, הרביעי,	–			
ולענות על שאלה אחת בכל פרק שבחרתם.	–	(33×2)	–	66 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון או מילון אלקטרוני עברי-לועזי / לועזי-עברי.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (33 נקודות)

תקופה ראשונה: הלאומיות בישראל ובעמים – ראשית הדרך עד 1920

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 1–3.

1. הלאומיות המודרנית

- א. – הסבירו מהי לאומיות מודרנית – מתי היא צמחה, איפה היא צמחה, ומה היו המטרות שלה.
– הציגו שינוי אחד שיצרה הלאומיות המודרנית במפה המדינית של אירופה.
(17 נקודות)
- ב. הסבירו את ההשפעה של רעיון אחד ואת ההשפעה של אירוע היסטורי אחד על צמיחת הלאומיות המודרנית.
(16 נקודות)

2. תוכנית בזל, תוכנית אוגנדה

- א. מהי תוכנית בזל (מטרה, אמצעים), ומהי החשיבות שלה? (17 נקודות)
- ב. מהו ההבדל העיקרי בין תוכנית בזל ובין תוכנית אוגנדה?
הסבירו מדוע תמך הרצל בתוכנית אוגנדה.
(16 נקודות)

3. ארץ-ישראל בשנים 1881–1914

- א. לפניכם מקור מאת יוסף ברץ, שעלה לארץ-ישראל בשנת 1906.

ואני אז בן שבע עשרה. אף פעם לא עבדתי עבודה פיזית. הייתי חוזר הביתה אחרי העבודה בידיים פצועות ונפוחות ולא יכולתי לנגוע בשום דבר, ובלי להחליף את בגדיי הייתי יוצא לחצר דירתי, שהיו בה עצי זית גדולים, נשען על אחד מהם ובוכה כמו ילד... היה בבכי הזה פחד... שאולי לא אוכל להיות פועל, והיו בו גם געגועים לאימא.

[...]

קיבלנו שכר נמוך מאוד, שהספיק רק לצרכים המינימליים שלנו. חיינו בצמצום רב. פרוסה של לחם לארוחת בוקר, פרוסה של לחם לצוהריים, וארוחה במטבח בערב.

(מעובד על פי מ' צור, ת' זבולון וח' פורת [עורכים], כאן על פני אדמה, הקיבוץ המאוחד וספרית פועלים, תשמ"א, עמ' 18)

- על פי מה שלמדתם, הציגו שני גורמים לעלייה לארץ-ישראל בשנים 1881–1914.
– הסבירו כיצד הקשיים של העולים בתקופה זו באים לידי ביטוי במקור.
(18 נקודות)

- ב. בשנים 1881–1914 פעלו העולים לחיזוק היישוב היהודי בארץ-ישראל. הציגו שתי פעולות שעשו לחיזוק ההתיישבות, ושתי פעולות שעשו לקידום השפה העברית.
(15 נקודות)

פרק שני (34 נקודות)

תקופה שנייה: הנאצים, מלחמת העולם השנייה והשואה

ענו על אחת מן השאלות 4–7 (חובה).

4. המשטר הנאצי בגרמניה בשנים 1933–1938

א. הסבירו שניים מן העקרונות האלה של האידאולוגיה הנאצית:

- עקרון המנהיג
- מרחב מחיה
- שלילת הקומוניזם

הציגו צעד אחד שנקטו הנאצים בשנים 1933–1938 למימוש אחד מן העקרונות שהסברתם.

(16 נקודות)

ב. הסבירו את עקרון האנטישמיות באידאולוגיה הנאצית, והציגו שני צעדים שנקט השלטון הנאצי לקידום עיקרון זה

בשנים 1933–1938.

– הציגו דרך התמודדות אחת של יהודי גרמניה עם המדיניות הנאצית כלפיהם בשנים אלה.

(18 נקודות)

5. מדיניות הנאצים כלפי היהודים במזרח אירופה

א. הסבירו שניים מן השינויים שחלו (שהתרחשו) בחיי היהודים עם הכניסה לגטאות.

– הציגו שתי דרכים שבעזרתן התמודדו יהודים עם קשיי החיים בגטאות.

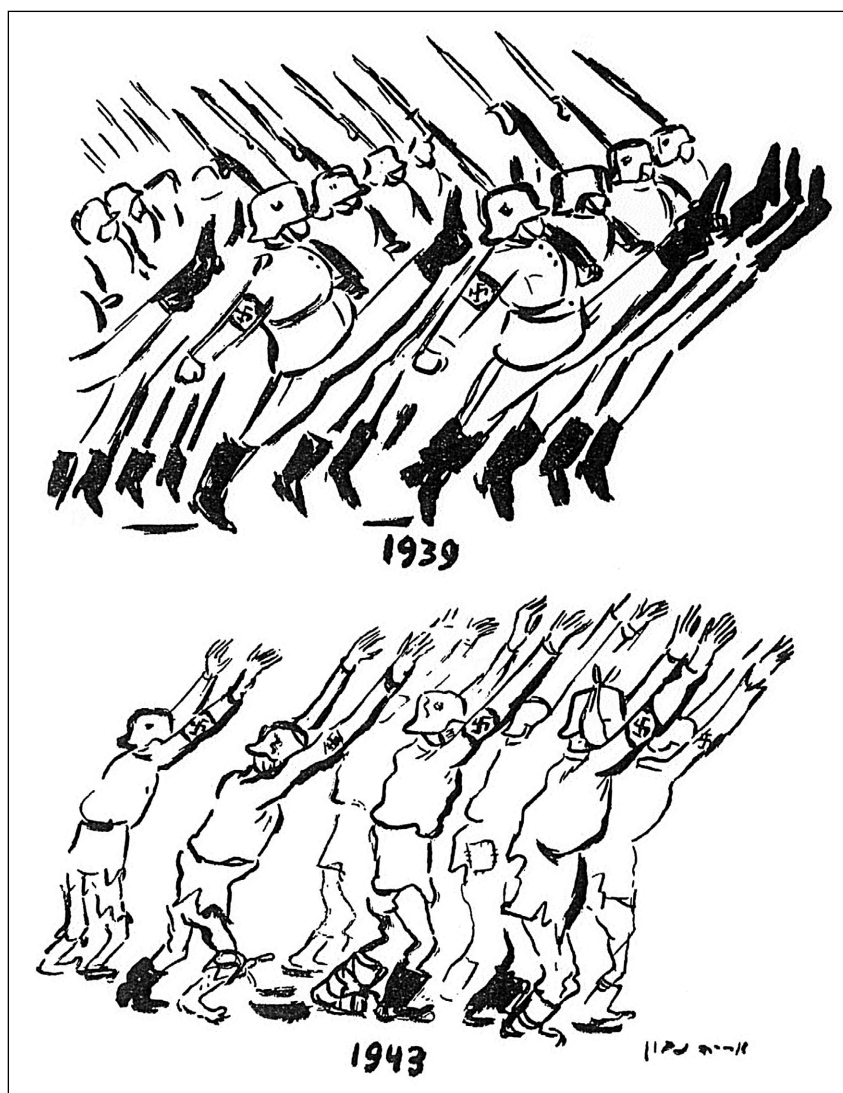
(17 נקודות)

ב. הציגו את השינוי במדיניות של גרמניה כלפי היהודים עם הפלישה לברית המועצות (יוני 1941). הסבירו שני גורמים

לשינוי זה. (17 נקודות)

6. מלחמת העולם השנייה והמאבק בנאצים

א. לפניכם קריקטורה מאת המאייר אריה נבון שפורסמה ביום 5/8/1943.

(א' נבון, בחזית ובעורף, עם עובד, תש"ה, עמ' 20)

- הסבירו כיצד הקריקטורה מתארת את השינוי שחל (שהתרחש) במצבה של גרמניה במהלך המלחמה.
 - הסבירו גורם אחד שהוביל לשינוי זה.
- (18 נקודות)

ב. הציגו אחת מדרכי הלחימה של היהודים בנאצים בזמן ביצוע "הפתרון הסופי".
בתשובתכם התייחסו למטרות של דרך הלחימה שהצגתם ולקשיים בדרך לחימה זו. (16 נקודות)

7. "הסדר החדש", יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש הנאצי

א. הסבירו את רעיון "הסדר החדש".

מהי ועידת ואנזה, וכיצד היא קידמה את רעיון "הסדר החדש"?
(18 נקודות)

ב. הסבירו שתי סיבות שבגללן לא יהודים בארצות הכיבוש הנאצי עזרו ליהודים, והציגו שניים מן הקשיים שהיו להם במתן העזרה. (16 נקודות)

פרק שלישי (33 נקודות)
תקופה שלישית: בונים את מדינת ישראל

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 8–10.

8. המאבק בבריטים והחלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947

- א.** היישוב היהודי פעל נגד המדיניות של בריטניה בשלושה תחומים: מאבק צבאי, העפלה, התיישבות. לדעתכם, לאיזה מן התחומים הייתה ההשפעה הגדולה ביותר על החלטת בריטניה להעביר את שאלת ארץ-ישראל לאו"ם? הביאו שני נימוקים. (17 נקודות)
- ב.** הציגו את עיקרי החלטת האו"ם שהתקבלה בכ"ט בנובמבר 1947. הסבירו שני חסרונות של החלטה זו מנקודת המבט של היישוב היהודי בארץ-ישראל. (16 נקודות)

9. מלחמת העצמאות

- א.** הסבירו שני מאפיינים של השלב הראשון של מלחמת העצמאות (מ-30/11/1947 עד 14/5/1948), והציגו אירוע שבו אחד המאפיינים האלה בא לידי ביטוי. (15 נקודות)
- ב.** – הסבירו שני מאפיינים של השלב השני של המלחמה (מ-15/5/1948 עד סוף המלחמה), והציגו אירוע שבו אחד המאפיינים האלה בא לידי ביטוי.
 – הציגו את תוצאות מלחמת העצמאות. (18 נקודות)

10. עלייה וקליטה בשנות החמישים והשישים של המאה ה-20

- א.** במגילת העצמאות נכתב: "מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות". הסבירו מדוע לא הצליחה מדינת ישראל להגשים מטרה זו במלואה בשנים הראשונות שלה. כתבו שתי סיבות. (16 נקודות)
- ב.** הציגו שני קשיים של העולים בשנות החמישים והשישים, והסבירו את התרומה שלהם למדינת ישראל בשני תחומים. (17 נקודות)

פרק רביעי (33 נקודות)**תקופה רביעית: מדינת ישראל במזרח התיכון – סוגיות נבחרות**

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 11–14.

11. זיכרון השואה

א. הציגו שתי דרכים שבעזרתן מדינת ישראל פועלת להנצחה (לשמירה) של זיכרון השואה.

הסבירו את החשיבות של הנצחת השואה.

(16 נקודות)

ב. בשנות השישים והשבעים היו שינויים ביחס של החברה הישראלית כלפי ניצולי השואה.

הציגו שני שינויים, והסבירו מה גרם לאחד מן השינויים האלה. (17 נקודות)

12. מלחמת ששת הימים (1967)

א. לפניכם קריקטורה שצייר קריאל גרדוש ("דוש"). הקריקטורה מתארת את המצב של מדינת ישראל בתקופה שלפני

מלחמת ששת הימים.

"שרוליק" – דמות
המייצגת את ה"צבר"
ומסמלת את מדינת ישראל

(ק' גרדוש, ארבעים!, ספרית מעריב, תשמ"ח)

הסבירו כיצד באים לידי ביטוי בקריקטורה הגורמים שהובילו לפרוץ המלחמה. בססו את תשובתכם על שתי דוגמאות

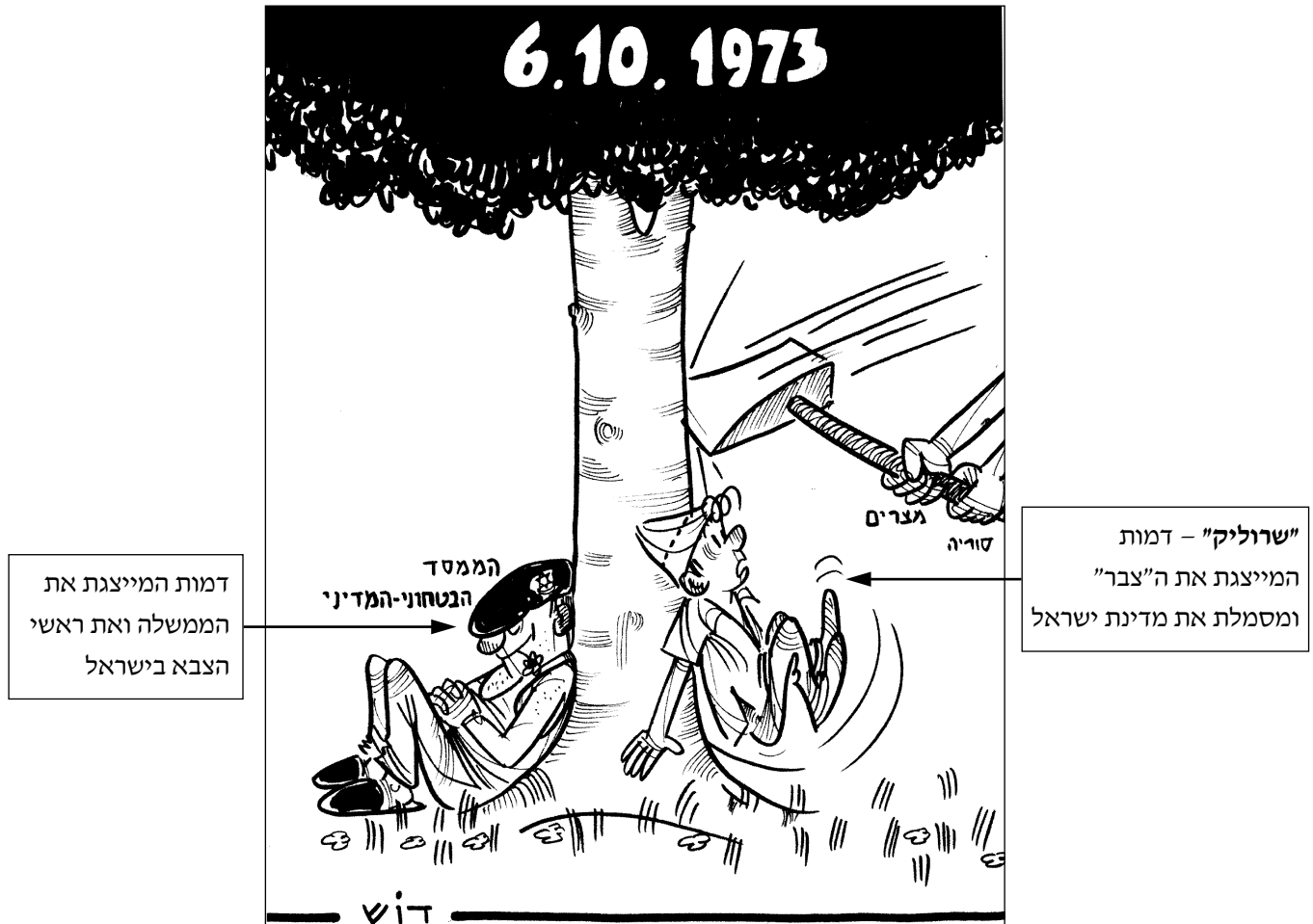
מן הקריקטורה. (17 נקודות)

ב. הסבירו את ההשפעה של מלחמת ששת הימים על מדינת ישראל בשלושה תחומים: כלכלה, חברה, יחסים בין-לאומיים.

(16 נקודות)

13. מלחמת יום הכיפורים (1973)

- א. הציגו שתי מטרות שהניעו את מצרים וסוריה לתקוף את מדינת ישראל באוקטובר 1973. הסבירו אילו מן המטרות הושגו. (16 נקודות)
- ב. לפניכם קריקטורה שצייר קריאל גרדוש ("דוש").

(צ' צמרת וח' יבלונקה [עורכים], העשור השלישי, יד בן צבי, 2008, עמ' 151)

- הסבירו כיצד באה לידי ביטוי בקריקטורה הביקורת של החברה הישראלית על המדיניות שהובילה למלחמת יום הכיפורים. בססו את תשובתכם על שתי דוגמאות מן הקריקטורה.
- על פי מה שלמדתם, מה היו התוצאות של ביקורת זו? (17 נקודות)

14. עלייה וקליטה בשלושים השנים האחרונות של המאה ה-20

- א. מאילו מקומות הגיעו גלי העלייה הגדולים למדינת ישראל בשלושים השנים האחרונות של המאה ה-20? הסבירו שני קשיים של העולים בשנים אלה. (17 נקודות)
- ב. הסבירו שני גורמים למעבר מתפיסת "כור ההיתוך" לתפיסה ה"רב-תרבותית" בקליטת העלייה. (16 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך